

УДК 371:331.5

Цісарик О.Й., д.с.-г. наук (tsisaryko@yahoo.com), доцент, **Драч М.П.**, к.вет. наук, доцент, **Варивода Ю.Ю.**, к.т. нук, доцент ©

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЙНА КАР'ЄРА В ЦЕНТРІ УВАГИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ. ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ КАФЕДРИ ТЕХНОЛОГІЇ МОЛОКА ТА МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ І ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У статті проаналізовано причини проблем із працевлаштуванням випускників та можливі шляхи їх вирішення.

Ключові слова: випускники, працевлаштування, харчова промисловість, молочна галузь.

Аналізуючи стан на ринку праці в Україні, можна прийти до висновку, що молодь є найчутливішою категорією населення щодо працевлаштування. Світова фінансова криза 2008-2009 рр. загострила проблему безробіття в Україні, однак найболючіше вона вдарила по молоді – зараз показник безробіття серед молодих людей утричі вищий, ніж середній у державі [1].

Незважаючи на певну стабілізацію економічної ситуації у країні, проблема працевлаштування молоді не виявляє тенденції до покращення, навпаки, вона погіршується. Якщо у 2008 р. рівень безробіття серед молоді становив 13,6%, то у 2009 році – 17,8%, а в 2011 – аж 19,4%. За перше півріччя 2012 р. кількість зареєстрованих непрацюючих молодих людей зросла на 11,4% до відповідного періоду минулого року [2].

Особливо гострою ця проблема є для випускників вищих навчальних закладів. Звертаючись до статистики, можна констатувати, що лише п'ята частина з них знаходить роботу за фахом або у сфері, близькій до нього. На думку експертів, проблема працевлаштування молоді полягає не стільки у відсутності робочих місць, як у нездатності держави, роботодавців та самих молодих спеціалістів знайти спільну мову. Роботодавці відмову мотивують відсутністю досвіду, якого не набути без працевлаштування. Таким чином, виникає ситуація «замкненого кола» [3].

Перешкодою є також завищені очікування випускників щодо першого місця роботи – посада, заробітна плата, коло обов'язків видаються невідповідними. Для декого – навпаки, занижена самооцінка і невпевненість у своїх силах стає причиною невдачі на ринку праці. Часто перешкодою стає й звуження кола можливих варіантів місця праці, чи їх географія, на що додатково нашаровуються соціально-побутові проблеми.

Невирішені проблеми працевлаштування молоді виливаються у серйозні соціально-економічні проблеми. Крім того, непрацевлаштований випускник університету – це марно витрачені кошти, ресурси університету і студента. Ці проблеми викликають великий інтерес серед учених, однак поки що цілісного і системного їх вивчення немає, як немає й комплексної програми державної підтримки працевлаштування випускників. За словами першого заступника директора Державного центру зайнятості Н. Зінкевич, з метою розширення можливостей стати висококласними спеціалістами та зробити успішну кар'єру плануються запровадити нові підходи до працевлаштування випускників на перше робоче місце, що знайде свої відображення у проекті нової редакції закону України «Про зайнятість населення». Зокрема, пропонується обов'язковість стажування, а також пільгового оподаткування підприємств, які працевлаштовують випускників навчальних закладів [2].

Однак поодинокими діями окремих учасників цього процесу проблему вирішити не вдасться. Для цього необхідна цілісна скоординована програма, у реалізації якої повинні брати участь як держава і роботодавці, так і освітні заклади і самі випускники. Відповідальність за її втілення однаковою мірою лежить на всіх учасниках. Врешті решт, необхідно усвідомити, що успішність державного розвитку, причому не тільки економічного, а й національного, прямо залежить від включення в активне професійне життя вчорашніх чи нинішніх студентів і від рівня їх підготовленості до вирішення конкретних фахових завдань та активної участі в житті країни.

Заклади освіти, як інтелектуальні центри, повинні усвідомити свою роль як модераторів цього складного процесу, працюючи у декількох напрямках – із органами влади, роботодавцями та студентами.

Робота із органами влади має на меті загострення уваги парламентарів на необхідності напрацювання й прийняття законів, які б не тільки зобов'язували роботодавців працевлаштовувати молодь, але й зробили б це економічно вигідним. Виконавча влада повинна контролювати реалізацію існуючих програм та розробляти механізми спрощення переходу молоді від навчання до трудової діяльності. Заклади освіти мають достатньо можливостей для такої роботи – через пресу, конференції, семінари, участь у різних заходах можна активно формувати громадську думку. Ілюстрацією необхідності роботи в цьому напрямі може слугувати те, що на проведення політики зайнятості наша держава витрачає приблизно 0,41% ВВП, що значно менше, ніж в інших країнах (2,6% - Швеція, 3% - Франція, 1,6% - Угорщина) [4].

Роботодавців треба переконувати у корисності для підприємств не тільки досвіду, але й нових сміливих ідей, залучати їх до навчального процесу шляхом відкриття філіалів кафедр, організовуючи спільні конференції та фахові семінари, пропонуючи їм допомогу у розв'язанні проблемних ситуацій чи запровадження нововведень через виконання госпдоговірних тем, а також дипломних (магістерських) робіт. Варіантів такої співпраці може бути дуже багато, це буде залежати від галузі знань і специфіки напряму підготовки фахівців. Ринок праці та ринок освітніх послуг не можуть існувати у

паралельних вимірах, і саме освітні заклади повинні стати їх перетином. Однак, і роботодавці мають усвідомити, що надаючи студентам можливості якісного проходження практики (виробничої, переддипломної) чи стажування, вони тим самим «виросшують» собі майбутніх фахівців.

Завдання роботи зі студентами повинні полягати не тільки у наданні освітніх послуг, але й у розвитку творчої, ініціативної, активної, здатної до самостійного прийняття рішень особистості. Студенти повинні бути достатньо проінформованими щодо можливостей своєї професії, аналізуючи й усвідомлюючи переваги свого фаху. Одночасно вони повинні бути й достатньо проінформованими щодо інших можливостей працевлаштування у галузях, які суміжні із фахом, а то й – у сфері управління тощо.

Кафедра технології молока та молочних продуктів факультету харчових технологій та екології готує бакалаврів за напрямом підготовки харчова технологія та інженерія та фахівців вищих кваліфікацій – інженерів-технологів для молочної промисловості. Молочна галузь, до складу якої входять маслоробна, сироробна, молочноконсервна підгалузі, а також виробництво продукції з незбираного молока, морозива, продуктів дитячого харчування на сучасному етапі є однією із провідних в структурі харчової індустрії України. Переробленням молока на Україні займається понад 300 підприємств. Крім того, багато підприємств і фірм обслуговують молочні підприємства, це є додатковою можливістю для працевлаштування.

Випускники нашого університету працюють на молочних підприємствах у різних регіонах України, а також в Росії, Франції, Німеччині, Австрії. Цей перелік можна продовжити. Ми підтримуємо з ними контакти, зустрічаємось на конференціях та семінарах, консулюємо з виробничих питань. Вони також часто стають наставниками наших студентів під час виробничої практики. Їх досвід і поради є цінними як для нас, так і для їх майбутніх колег за фахом.

Чернишенко Мар'яна працює інженером-технологом на ПАТ «Юрія» (м. Черкаси, торгова марка «Волошкове поле»), в коло її обов'язків входить розробка та впровадження нових видів продукції. Вона починала з апаратника в цеху, і радить своїм молодшим колегам максимально себе проявити на першому робочому місці, прислуховуватись до всіх порад, розпитувати про все, що цікавить, вникати у процес вирішення виробничих проблем і здобувати практичний досвід. А ще дуже важливо заслужити визнання і шану в колективі, в якому доведеться працювати.

Рибакова Галина працює інженером-технологом з нових продуктів на сироробному підприємстві «Дубномолоко» (торгова марка «Комо»). Вона пройшла стажування на сироробних заводах у Франції, першим місцем праці було підприємство Звенигора. Рибакова Г. радить студентам оволодівати іноземними мовами, більшу увагу приділяти інноваційним технологіям на найсучаснішому обладнанні.

Сазанська Валентина є заступником директора з розвитку ТОВ «КС-Мегатрейд» (м. Новомосковськ, Дніпропетровська область), компанії з продажу інгредієнтів для харчової промисловості. Перше її місце роботи – «Молочний

дім» (м. Павлоград, торгова марка «Фанні»). Радить також більше уваги приділяти інноваціям у технології. Як позитив, вона відзначила, що наш університет дає досить різносторонню підготовку, а випускова кафедра виховує працездатних фахівців, націлених на постійний процес навчання.

Очевидно, це і є найважливішим завданням викладача – прищепити студентам любов до навчання і до свого фаху, адже в нинішньому світі саме це і є запорукою конкурентоздатності та успіху.

Проаналізувавши основні проблемні місця, кафедра технології молока та молочних продуктів спільно з навчальним відділом та деканатом, внесла корективи у навчальні плани – ми запровадили нову дисципліну «Інноваційні технології в молочній галузі». Кафедра має філіали на декількох молочних підприємствах, насамперед, дуже цінною для нас є співпраця з ПрАТ «Галичина», підприємство що втілює сучасну культуру виробництва молочних продуктів та є лідером в Україні з випуску кисломолочних напоїв. Кафедра має також філіал на молочному комбінаті «Прометей» (м. Львів). Крім того, завершуючи вивчення технології окремих молочних продуктів, організуємо виїзди студентів на ті підприємства, які спеціалізуються з виробництва цих продуктів.

На замовлення підприємств і на їх базі ми виконуємо дипломні та магістерські роботи, а при формуванні тематики дипломних проектів враховуємо пропозиції виробництва. Керівники молочних підприємств є не тільки частими гостями кафедри, але й головами екзаменаційних комісій, зауваження і поради яких ми враховуємо у нашій роботі.

Кафедра налагодила співпрацю з сучасними фірмами, зокрема “Chr. Hansen”. Це датська фірма, яка є розробником стартерних культур, а також інших інгредієнтів для харчових продуктів. Разом з фахівцями цієї фірми було запроваджено проведення спільних науково-практичних семінарів за участю представників виробництва. Через такі заходи маємо можливість бути залученими як до найновіших досягнень у сфері молочної індустрії, так і до реальних проблем, з якими стикається нині молокопереробна промисловість.

Філіалом кафедри є також голландсько-українська фірма CSK «Food Enrichment», яка займається інгредієнтами для харчових продуктів, науковими дослідженнями у галузі харчової промисловості, а основне коло зацікавлень – це молочна промисловість.

На допомогу студентам при проходженні виробничої практики та для швидшої адаптації на виробництві при працевлаштуванні викладачами кафедри розроблено наскрізну програму практики для студентів 3; 4 і 5 курсів. Програма розрахована на підприємства харчової промисловості – спиртзаводи, хлібозаводи, цукрозаводи, винзаводи, пивзаводи (цей список далеко не повний) і, звичайно, молочні підприємства, що дозволяє студентам бачити майбутню перспективу щодо можливостей працевлаштування. Корисним порадиником для студентів перед розподілом на практику є каталог підприємств, який створено на кафедрі.

Відділ сприяння працевлаштування випускників і студентів університету докладає чимало зусиль щодо вирішення проблеми працевлаштування випускників. Насамперед, варто відзначити організацію і проведення «Ярмарку кар'єри», на який запрошують представників вітчизняних та міжнародних компаній. Цей науково-виробничий семінар, який став уже традиційним, не тільки демонструє можливості працевлаштування, але й дозволяє набути досвід у оформленні резюме та спробувати свої сили у проходженні співбесід з майбутніми працедавцями. Такий досвід є неоціненним як для наших випускників, так і для роботодавців, а ця співпраця – це інвестиція в успішний розвиток харчової промисловості та нашого університету.

Література

1. Електронний ресурс. Доступний з <http://www.ukrinform.ua/ukr/news/molodi>
2. Електронний ресурс. Доступний з <http://www.ukrstd.gov.ua>
3. Заярна Н.М., Паньків О.Я. Проблеми працевлаштування молоді в Україні та шляхи їхнього вирішення // Н. вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.9. – С. 150-154.
4. Прушківська Е.В. Світовий досвід та основні напрями державного регулювання зайнятості в Україні // Держава та регіони. – 2008. – № 4. – с. 182-186.

Summary

О. Tsisaryk, M. Drach, J. Varyvoda

**FUTURE PROFESSIONAL CAREER IS IN SPOTLIGHT
EDUCATIONAL PROCESS. THE PROBLEMS OF EMPLOYMENT OF
GRADUATING STUDENTS OF DEPARTMENT TECHNOLOGY MILK AND
DAIRY PRODUCTS AND WAYS OF THEIR DECISION**

In the article are analysed reasons of problems with employment of graduating students and possible ways of their decision. –

Keywords : *graduating students, employments, food industry, dairy industry.*